

VRAGEN

door de leden van de raad gesteld overeenkomstig artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Groningen.

2006 - Nr. 70.

VRAGEN van de VVD van de heer R.D.J. Kouwenhoven en GroenLinks van de heer J.P.T. Klijnsma betreffende stemcomputers.
(Binnengekomen: 12 oktober 2006.)

Al geruime tijd woedt er een discussie over de betrouwbaarheid van de in Nederland gebruikte stemcomputers. Deze discussie wordt onder andere gevoed door het initiatief www.wijvertrouwenstemcomputersniet.nl. Hoewel dit initiatief zich voornamelijk lijkt te richten op de Rijksoverheid (zie bijvoorbeeld brief d.d. 5 oktober aan de Minister van BZK, bron:

http://www.wijvertrouwenstemcomputersniet.nl/images/6/66/Brief_aan_BZK_04102006.pdf), spelen ook de gemeenten een belangrijke rol. Het is immers de gemeente (of eigenlijk de voorzitter van het hoofdstembureau en in casu de burgemeester) die een, door de kieswet bepaalde, eigen verantwoordelijkheid heeft met betrekking tot de procedures die samenhangen met de verkiezingen.

Het rumoer over de vermeende onveiligheid van stemcomputers bereikt begin oktober een hoogtepunt met de persconferentie van wijvertrouwenstemcomputersniet (http://www.wijvertrouwenstemcomputersniet.nl/images/a/a1/Persbericht_05102006b.pdf) en de uitzending van het actualiteitenprogramma 1 Vandaag op 4 oktober. De centrale conclusie lijkt te zijn dat een Nedap stemcomputer “geen enkele beveiliging bevat tegen manipulatie en fraude” en “Met deze stemcomputer zijn eerlijke en controleerbare verkiezingen niet te garanderen”. Gezien die verantwoordelijkheid van de gemeente en met name de burgemeester voor de organisatie van verkiezingen binnen de gemeentegrenzen hebben wij de volgende vragen voor uw college:

1. Heeft uw college kennis genomen van bovenstaande informatie?
2. Wat is, met inachtneming van bovenstaande informatie, uw oordeel over de betrouwbaarheid van de in de gemeente Groningen gebruikte stemcomputers?
3. Welke maatregelen heeft uw college genomen, of gaat uw college nemen, om de risico's van fraude met en manipulatie van de verkiezingsuitslag tot een minimum te beperken?
4. Hoe is de beveiliging van de stemcomputers en de bijbehorende software georganiseerd?
5. Is uw college van mening dat in Groningen eerlijke en controleerbare verkiezingen gegarandeerd zijn?
6. Heeft bovenstaande informatie invloed op het in het verleden genomen besluit om in Groningen gebruik te maken van stemcomputers? Zo nee, waarom niet. Zo ja, welke consequenties heeft dat dan?
7. Wijvertrouwenstemcomputersniet.nl beweert dat het stemmen met behulp van stemcomputers duurder is dan stemmen met behulp van potlood en stembiljetten. Deelt u die mening en kunt u die mening onderbouwen?

8. Is uw college met ons van mening dat stemcomputers die gebruik maken van transparante en controleerbare software (open source dus) een betere garantie geven voor eerlijke en controleerbare verkiezingsuitslagen? Zo nee, waarom niet. Zo ja, welke consequenties heeft dat dan?

Het college beantwoordt de vragen als volgt:

Groningen, 24 oktober 2006.

1. Ja.
2. Wij vinden dat de in de gemeente Groningen gebruikte stemcomputers betrouwbaar zijn. Er zijn extra maatregelen ter bevordering van de beveiliging van stemcomputers genomen. De stemcomputers zijn inmiddels door de leverancier van een verzegeling voorzien. Hierdoor kan voorafgaand, tijdens en na het gebruik van de stemcomputer eenvoudiger worden geconstateerd dat manipulatie heeft plaatsgevonden. Voorafgaand aan de verzegeling is de in de machine aanwezige 'embedded firmware' geverifieerd op authenticiteit. Daarbij is vastgesteld dat de op de machine geïnstalleerde 'embedded firmware' identiek is aan de door TNO goedgekeurde 'embedded firmware'.
3. Voor verkiezingen gelden verschillende wettelijke voorschriften. In de gemeente Groningen voldoen we uiteraard aan die voorschriften. Naast de door de leverancier verrichte verzegeling hebben we ook via werkprocedures voor stembureauleden en medewerkers de nodige maatregelen getroffen om fraude te voorkomen.
4. Wij voldoen aan de voor de beveiliging gestelde eisen. De stemcomputers zijn opgeslagen in ruimten die niet toegankelijk zijn voor onbevoegden. Ook de stemgeheugens en bijbehorende apparatuur kunnen alleen door bevoegden worden gebruikt. De gebruikte software is goedgekeurd en kan slechts door een beperkt aantal verkiezingsmedewerkers worden gebruikt.
5. Wij zijn van mening dat ook in Groningen eerlijke en controleerbare verkiezingen gegarandeerd zijn. Stemmen met stemcomputers maakt deel uit van het Nederlandse verkiezingsproces. Toezicht en controle is o.a. een taak van de stembureauleden en de kiezer kan de gang van zaken in het stemlokaal controleren.
6. Neen. In 1993 heeft de raad besloten om met ingang van de verkiezingen in 1994 stemcomputers te gaan gebruiken. Voor de wijze van stemmen zijn er op dit moment slechts twee opties, stemmen met stembiljetten of elektronisch stemmen. Uitgaande van de betrouwbaarheid van de huidige stemcomputers is er geen aanleiding om op een andere wijze te gaan stemmen. Het ligt voor de hand de toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot verkiezingen af te wachten, daarbij kan gedacht worden aan de eventuele wijziging van het kiesstelsel, de verdere modernisering van het stemproces (andere wijzen van stemmen, bijv. internetstemmen). Het is voor de gemeente logisch om een nieuwe keuze te maken als meer duidelijk is.

7. De inzet van stemcomputers levert juist een besparing op. Besparingen zijn gerealiseerd op drukwerk (geen stembiljetten), inrichting stemlokalen (minder lokalen en gemakkelijke inrichting), geringere opslagruimte (geen stemhokjes en stembussen), personele inzet (minder stembureauleden en minder personeel voor de inrichting). De investering voor de aanschaf is in 10 jaren afgeschreven. In 1993 hebben wij berekend dat het omslagpunt voor het terugverdienen van de investering zou liggen bij 7 of 8 verkiezingen. Inmiddels hebben we de stemcomputers al 18 keer gebruikt bij verkiezingen en referenda. Het mag duidelijk zijn dat we door de inzet van stemcomputers juist het nodige hebben bespaard.
8. Wij zijn met u van mening dat open source software een betere garantie kan geven. Op dit moment is dergelijke software voor verkiezingen (nog) niet beschikbaar. Of we in de toekomst gebruik kunnen maken van open source software hangt mede af van de ontwikkelingen, zoals wij die in ons antwoord op vraag 6 hebben beschreven.